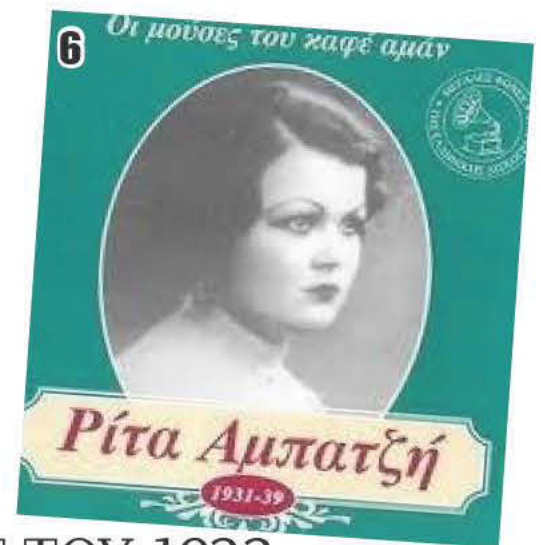

Γράφει ο Μπάμπης Ράκης - bambisrakis@cytanet.com.cy

ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Φωτο-1: Ρίτα Αμπατζή, η προσφυγοπούλα από την Σμύρνη που μάγεψε με την φωνή της. Φωτο-2: Προσφυγοπούλα το 1922 περιμένουν σειρά, για διανομή φαγητού. Φωτο-3: Νεαρές μετανάστριες στοιβαγμένες στο πλοίο για την Αμερική. Γι' αυτές γράφτηκε και το τραγούδι «Μη με στέλνεις μάνα στην Αμερική». Φωτο-4: Η Ρίτα Αμπατζή με την αδελφή της στο πλοίο για περιοδεία στην Αλεξάνδρεια. Φωτο-5: Αφίσα της εποχής που διαφήμιζε τις ακτοπλοϊκές γραμμές για Αμερική και Αυστραλία. Φωτο-6: Εξώφυλλο από δίσκο της Ρίτα Αμπατζή που γράφει: «Οι μούσες του «καφέ αμάν»».

«Μη με στέλνεις μάνα στην Αμερική θε να μαραζώσω να πεθάνω εκεί»

ΡΙΤΑ ΑΜΠΑΤΖΗ: Η ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ ΤΟΥ 1922

Αγαπυτέ αναγνώστη καλημέρα.

Συνεχίζουμε και σήμερα τον περιπάτο μας στα παλιά σε μια εποχή που οι περισσότεροι από εμάς δεν είχαμε ακόμη γεννηθεί. Όμως οι γονείς μας την έζησαν.

Ήταν η εποχή που το ελληνικό τραγούδι έπαιρνε μια διαφορετική μορφή, και έγραφε την δική του ξεχωριστή ιστορία. Μιλάμε για τις πρώτες δεκαετίες του 1900. Μια περίοδος δύσκολη για την Ελλάδα και ιδιαίτερα για τους ανθρώπους της φτωχολογιάς.

Ήταν οι Βαλκανικοί πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, η πολιτική αστάθεια στον εσωτερικό μας χώρο, η Μικρασιατική Καταστροφή και το τεράστιο κύμα της προσφυγιάς. Επίσης στα χρόνια που θα ακολουθήσουν δημιουργείται μια σκληρή πολιτική κατάσταση που προετοίμαζε το έδαφος για την δικτατορία της 4ης Αυγούστου του 1936. Σαν κορύφωση των όλων των δεινών αυτών, ήρθε η κήρυξη του Β΄ παγκόσμιου Πολέμου και η Γερμανική εισβολή και κατοχή στην Ελλάδα.

Και όμως σε αυτή την πιο δύσκολη περίοδο για την πατρίδα μας, οι άνθρωποι μας, της τότε εποχής, εύρισκαν τον τρόπο να τραγουδήσουν τον πόνο, τους καημούς και οι Έλληνες

δημιουργοί: σιχουργοί, συνθέτες και τραγουδιστές, θα γράψουν την δική τους ιστορία.

Θα είναι μια αχτίδα φωτός μέσα στο μαύρο σκοτάδι που επικρατούσε στην ζοφερή εκείνη περίοδο.

Η μεγάλη αλλαγή θα γίνει σχεδόν αμέσως μετά τον ξεριζωμό των Ελλήνων της Μικράς Ασίας και την εγκατάσταση των χιλιάδων προσφύγων στην Ελλάδα.

Όπως θα γράψει ένας μελετητής: «Έγινε η μίξη των ρεμπέτικων τραγουδιών με εκείνα της Σμύρνης και του Βοσπόρου με έντονη την εμφάνιση του «αμανεζιδίκου» λαϊκού τραγουδιού».

«Τότε εμφανίζονται και τα «Καφέ Αμάν», όπου το ρεμπέτικο τραγούδι άρχισε να αναπτύσσεται ευρύτατα μέχρι την επιβολή της δικτατορίας του Μεταξά, όταν απαγορεύτηκαν, θεωρούμενα ως... «τουρκοειδή».

Ανάμεσα στις χιλιάδες των προσφύγων που έφθασαν στην Ελλάδα ήταν και ένα μικρό κορίτσι που εγκαταστάθηκε στους συνοικισμούς της Κοκκινιάς μαζί με την αδελφή της και την μητέρα της. Ο πατέρας της χάθηκε στην Μικρασιατική καταστροφή.

Μια μικρή προσφυγοπούλα ανάμεσα στις τόσες άλλες που κανένας δεν θα γνώριζε την ύπαρξή της, αν δεν είχε το θείο χάρισμα της φωνής. Όταν

τραγουδούσε «έμοιαζε με κελάδημα αποδονιού», όπως θα γράψουν αργότερα, οι εφημερίδες της εποχής.

Το όνομά της: Ρίτα Αμπατζή.

Η Ρίτα Αμπατζή γεννήθηκε στην Σμύρνη το 1914 και όταν ήρθε στην Ελλάδα ήταν μόλις 8 χρόνων. Από μικρή, όλοι όσοι την γνώριζαν, είχαν αντιληφθεί το μεγάλο ταλέντο της στο τραγούδι. Όμως ήταν ακόμη παιδί.

«Το 1930 στην ηλικία των 16 χρόνων -γράφουν οι βιογράφοι της- βρέθηκε σε ένα γάμο, όπου τραγουδούσε ο γνωστός τραγουδιστής της εποχής Στελλάκης Περγινιάδης. Στο γλέντι επάνω σηκώθηκε και η νεαρή κοπέλα να πει και αυτή ένα τραγούδι.

Εντυπωσίασε τόσο η γλυκιά φωνή της που εκτός από τα χειροκροτήματα των παρευρισκόμενων, ήταν και η αρχή της μεγάλης καριέρας της στο τραγούδι.

Η Ρίτα Αμπατζή με την ρεμπέτικη φωνή της έγινε γρήγορα η μούσα όλων των μεγάλων συνθετών του ρεμπέτικου τραγουδιού της εποχής της. Είκοσι χρόνων η Ρίτα Αμπατζή βρίσκεται στο απόγειο της δόξας της. Ηχογράφησε πάνω από 220 τραγούδια, βαριά ρεμπέτικα μεγάλων αξιώσεων. Μετά το τέλος του πολέμου δεν ηχογράφησε άλλα τραγούδια, άγνωστο γιατί. Πέθανε το 1969 σε ηλικία 55 χρόνων.

Από τα πολλά τραγούδια της Ρίτα

Αμπατζή και ίσως ένα από τα πιο αγαπημένα είναι το τραγούδι «Μη με στέλνεις μάνα στην Αμερική».

Τωσ διότι δείχνει και μια άλλη πλευρά του δράματος της φτωχολογιάς τότε. Ήταν η μετανάστευση στην Αμερική. Πολλοί γονείς έστελναν τις κόρες τους σε συγγενικά πρόσωπα στην Αμερική ίσως και βρούνε κανένα γαμπρό «που θα έχει δουλειά στρωμένη» και δεν θα θέλει προίκα. Με μόνη διαφορά ότι όσοι είχαν «δουλειά στρωμένη» ήταν πάνω από 45 χρόνων και η κοπέλα «μπουμπουκί» στα είκοσι της χρόνια.

Μεταφέρω μερικούς από τους στίχους του τραγουδιού:

«Μη με στέλνεις μάνα στην Αμερική
/θε να μαραζώσω να πεθάνω εκεί
/Δολάρια δεν θέλω πώς να σου το πω
/καλιά ψωμί, κρεμμύδι και αυτόνε που αγαπώ/
Αγαπώ μανούλα κάποιον στο χωριό
/Ομορφο, λεβέντη και μοναχογιό
/Με έχει φιλημένη μεσ' τις ρεματιές
/ και αγκαλιασμένη κάτω απ' τις ιτιές./

Την άλλη εβδομάδα θα επανέλθουμε με την ιστορία μιας άλλης ρεμπέτισσας της ίδιας περιόδου που και αυτή άφησε εποχή.

Μπάμπης Ράκης